

STAROSTLIVOSŤ O ONKOLOGICKÉHO PACIENTA POČAS LIEČBY RÁDIOTERAPIOU

Informácie pre pacienta,
príbuzných pacienta

Oddelenie klinickej a radiačnej onkológie

FNsP Žilina

Čo je rádioterapia?

Rádioterapia je medicínska disciplína, ktorá na liečbu nádorového ochorenia používa ionizujúce žiarenie. Je lokálnou a neoddeliteľnou súčasťou komplexnej liečby nádorových ochorení. Využíva sa samostatne, alebo v kombinácii s chemoterapiou.

Cieľom rádioterapie je:

- ⦿ znížiť vznik a rozvoj nových recidív ochorenia,
- ⦿ podieľať sa na lokálnej kontrole neoperovateľných nádorov.

Aké metódy rádioterapie poznáme?

- ⦿ **Telerádioterapia:** ide o ožarovanie z diaľky, používa sa ako najčastejšia metóda. Zdroj žiarenia je uložený mimo organizmu pacienta.
- ⦿ **Brachyterapia:** je ožarovanie z blízka, zdroj žiarenia je umiestnený priamo v oblasti nádoru.

Nežiadúce účinky rádioterapie poznáme:

Akútne: objavujú sa v priebehu ožarovania a do 3 mesiacov po ukončení liečby, k ich zvládnutiu je potrebná podporná liečba, súčasná aplikácia chemoterapie môže jej toxicitu zvyšovať.

Chronické: vznikajú po niekoľkých týždňoch až rokoch na podklade akútnych reakcií, ktoré prechádzajú do chronických, ich vývoj je ťažko ovplyvniteľný, následky sa pomerne ťažko liečia, liečia sa jednotlivé príznaky.

Miestne: vyskytujú sa v mieste dopadu žiarenia, ide o zmeny v tkanivách, ktorými žiarenie prechádza, prejavuje sa rôznymi druhmi kožnej reakcie:

- ⦿ začervenanie (erytém) - koža je ružová až červená, podobá sa spáleniu slnečnými lúčmi,
- ⦿ suchá deskvamácia (odlupovanie odumretých častok pokožky) - prejavuje sa odlupovaním pokožky a svrbením,
- ⦿ vlhká deskvamácia - tvorba pľuzgierov a olupovanie epitelovej vrstvy pokožky.

Celkové: sú veľmi nešpecifické, zvyčajne sa jedná o subjektívne príznaky charakteru celkovej únavy, malátnosti, nechutenstva, nevoľnosti a vracania, označuje sa ako postradiačný syndróm.

Aká je starostlivosť o ožarovacie pole ?

- ◉ chrániť kožu pred mechanickým dráždením: nosiť čo najmenej tesné priliehavé tričká, nosiť odev z mäkkej bavlny, bez golierov a syntetických vlákien,
- ◉ chrániť ožarovanú kožu pred slnečným žiarením alebo horským slnkom,
- ◉ venovať zvýšenú pozornosť miestam so zvýšenou tvorbou potu,
- ◉ vylúčiť dráždenie kože chemickými vplyvmi,
- ◉ nepoužívať pri holení žiletku, nie je vhodné triet' pokožku froté uterákom, len voľne osušiť, odporúča sa sprchovanie,
- ◉ nemasírovať kožu v mieste ožarovania,
- ◉ ošetrovať ožarovanú kožu niekoľkokrát denne detským zásypom tak, aby bola vždy pokrytá jemnou vrstvou púdru,
- ◉ veľmi silné až mokvavé kožné reakcie si vyžadujú odborné ošetrovanie vždy podľa odporúčania lekára,
- ◉ dopriať si po každom ožarovaní klud na lôžku,
- ◉ prispievať k psychickej pohode,
- ◉ po ukončení rádioterapie premasťovať kožu výživným krémom alebo masťou (Calcium pantotenicum).

Počas rádioterapie sa prísne zakazuje:

- ⦿ vtierať rôzne masti, najmä obsahujúce kov alebo jód,
- ⦿ používať kozmetické prípravky, krémy, dezodoranty, parfumy,
- ⦿ vtierať rôzne dráždivé liečivá,
- ⦿ lepiť leukoplast na ožarovanú kožu.

Starostlivosť o dutinu ústnu počas ožarovania:

- ⦿ pred začiatkom liečby je vhodné navštíviť zubného lekára,
- ⦿ dodržiavať zásady hygieny dutiny ústnej,
- ⦿ používať mäkkú zubnú kefku,
- ⦿ vyplachovať dutinu ústnu po každom jedle Betadine roztokom, šalviou, iným roztokom podľa ordinácie lekára,
- ⦿ nepoužívať ústnu vodu s obsahom alkoholu,
- ⦿ vylúčiť pálivú, silne korenenú stravu a alkohol,
- ⦿ prestať fajčiť, pretože podporuje poškodenie sliznice dutiny ústnej,
- ⦿ zvažiť a zabezpečiť zmenu konzistencie potravy, prípadne podávanie nutričných doplnkov,
- ⦿ eliminovať bolesť podávaním lokálnych anestetík podľa ordinácie lekára.